

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Tumo-Vaižganto g. 2, 01108 Vilnius, tel. (0 5) 236 2444, faksas (0 5) 236 2626

El. p. urm@urm.lt, <http://www.urm.lt>

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188613242

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

- - - Nr.

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ DĖL SUSITARIMO DĖL ENERGETIKOS CHARTIJOS SUTARTIES AIŠKINIMO IR TAIKymo RATIFIKAVIMO

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių rengimo ir sudarymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 1 d. nutarimu Nr. 1179 „Dėl Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių rengimo ir sudarymo taisyklių patvirtinimo“, 39 punktu, parengė ir teikia šiuos teisės aktų projektus (toliau – Teisės aktų projektai):

- 1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Prezidentą su prašymu pateikti Lietuvos Respublikos Seimui ratifikuoti Susitarimą dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo ir taikymo“ projektą;
- 2) Lietuvos Respublikos Prezidento dekreto „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui ratifikuoti Susitarimą dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo ir taikymo“ projektą;
- 3) Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Susitarimo dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo ir taikymo ratifikavimo“ projektą.

Teikiamų Teisės aktų projektų tikslas – ratifikuoti 2026 m. vasario 18 d. Briuselyje pasirašytą Susitarimą dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo ir taikymo (toliau – Susitarimas). Susitarimą pasirašė Europos Sąjunga ir visos Europos Sąjungos valstybės narės, išskyrus Vengriją. Respublikos Prezidento 2025 m. gruodžio 3 d. dekretu Nr. 1K-514 „Dėl įgaliojimų suteikimo Nerijui Aleksiejūnui“ Lietuvos Respublikos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius, Lietuvos nuolatinis atstovas Europos Sąjungoje Nerijus Aleksiejūnas buvo įgaliotas pasirašyti Susitarimą.

Pabrėžiame, kad 2025 m. birželio 10 d. įstatymu Nr. XV-263 Lietuvos Respublikos Seimas denonsavo Energetikos chartijos sutartį. Lietuvos Respublikos pasitraukimas iš Energetikos chartijos sutarties ir Energetikos chartijos protokolo dėl energijos vartojimo efektyvumo ir su tuo susijusių aplinkos aspektų, sudarytų 1994 m. gruodžio 17 d. Lisabonoje, įsigalios 2026 m. rugpjūčio 8 d. Tačiau pagal denonsuotos Energetikos chartijos sutarties 47 straipsnio 3 dalį Energetikos chartijos sutarties sąlygos turi būti ir toliau taikomos investicijoms, kurias susitariančiosios šalies teritorijoje daro kitų susitariančiųjų šalių investuotojai arba kurias tos susitariančiosios šalies investuotojai daro kitų susitariančiųjų šalių teritorijoje tą dieną, kai įsigalioja tos susitariančiosios šalies pasitraukimas iš šios Sutarties, ir toks taikymas tęsiasi 20 metų nuo tos dienos. Atsižvelgiant į tai, Lietuvai aktualu ratifikuoti Susitarimą.

Susitarimu siekiama pašalinti Energetikos chartijos sutarties ir Europos Sąjungos sutarčių kolizijos riziką, atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) sprendimus

bylose *Achmea* ([C-284/16](#)) ir *Komstroy* ([C-741/19](#)), kuriose ESTT nusprendė, kad investuotojų ir valstybės arbitražinės išlygos Europos Sąjungos valstybių narių sudarytuose tarptautiniuose susitarimuose prieštarauja Europos Sąjungos sutartims, ir nustatė, kad Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnio 2 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis netaikomas valstybės narės ir kitos valstybės narės investuotojo ginčams dėl pastarojo investicijos pirmojoje valstybėje narėje. Tačiau pagal nusistovėjusią ir dažniausiai vienodą sprendimų priėmimo praktiką arbitražo teismai ir toliau laikosi nuomonės, kad Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnis taikomas Europos Sąjungos viduje. ESTT teigimu, visi tokie arbitražo sprendimai turi būti laikomi nesuderinamais su Europos Sąjungos teise, visų pirma Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 ir 344 straipsniais. Taigi toks sprendimas negali daryti jokio poveikio ir todėl negali būti vykdomas siekiant išmokėti pagal jį priteistą kompensaciją.

Pagal ESTT praktiką, dėl teisinės kolizijos rizikos tarptautinis susitarimas gali būti nesuderinamas su Europos Sąjungos teise. Europos Komisijos nuomone, tam, kad Energetikos chartijos sutartis būtų suderinama su Europos Sąjungos sutartimis, turi būti pašalinta bet kokia normų kolizijos rizika. Taip pat svarbu, kad rizika būtų pašalinta pagal tarptautinę viešąją teisę, jei norima pageidautino poveikio arbitražo teismų sprendimų priėmimo praktikai. Europos Komisijos vertinimu, tinkamiausias atsakas yra Susitarimas, kuriuo dar kartą patvirtinamas Europos Sąjungos, Europos atominės energijos bendrijos (Euratom) ir jų valstybių narių bendras sutarimas dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo taip, kaip ją aiškina ESTT, ir taikymo tiek, kiek tai susiję su Europos Sąjungos vidaus arbitražo procedūromis. Pabrėžtina, kad šis Susitarimas susijęs tik su dvišaliais Susitarimą pasirašiusių šalių ir kartu tų valstybių narių, kaip Energetikos chartijos sutarties susitariančiųjų šalių, investuotojų santykiais ir kad dėl to šis Susitarimas daro poveikį tik Energetikos chartijos sutarties susitariančiosioms šalims, kurios pagal Europos Sąjungos teisę reglamentuojamos kaip regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kaip tai suprantama pagal Energetikos chartijos sutarties 1 straipsnio 3 dalį, ir nedaroma poveikio kitų Energetikos chartijos sutarties susitariančiųjų šalių naudojimuisi savo teisėmis pagal tą Sutartį arba jų pareigų vykdymui.

Pirminis Europos Komisijos parengtas Susitarimo projektas be pastabų buvo suderintas su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų, Energetikos, Finansų ir Teisingumo ministerijomis Užsienio reikalų ministerijos 2022 m. lapkričio 22 d. raštu Nr. (22.15E)3-7075. Respublikos Prezidento 2024 m. birželio 6 d. dekretu Nr. 1K-1637 „Dėl įgaliojimų suteikimo Ingridai Bačiulienei“ Užsienio reikalų ministerijos Tarptautinės teisės grupės vadovė Ingrida Bačiulienė buvo įgaliota derėtis ir parafuoti Europos Sąjungos, Europos atominės energijos bendrijos ir jų valstybių narių susitarimą dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo ir taikymo. Europos Komisija Sąjungos vardu ir valstybės narės užbaigė derybas dėl Susitarimo dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo ir taikymo sąlygų. Susitarime išdėstytas bendras sutarimas pakartotas 2024 m. birželio 26 d. deklaracijoje dėl ESTT *Komstroy* sprendimo teisinių pasekmių ir bendro sutarimo, kad Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnis netaikytinas kaip ES vidaus arbitražo procedūrų teisinis pagrindas.

2025 m. rugsėjo 10 d. priimtas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 2025/1904 dėl Susitarimo dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo ir taikymo patvirtinimo Sąjungos vardu – suteikti Sąjungai galimybę Susitarimą pasirašyti ir pareikšti Sąjungos pritarimą jo laikytis. Pagal Susitarimo 6 straipsnį, kiekvienai Šaliai, kuri Susitarimą ratifikuoja, patvirtina ar priima po jo įsigaliojimo pagal 1 dalį, Susitarimas įsigalioja praėjus 30 kalendorinių dienų po tos dienos, kurią ta Šalis deponuoja savo ratifikavimo, patvirtinimo ar priėmimo dokumentą. Toks daugiašalis susitarimas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 138 straipsnio pirmosios dalies 6 punktu, turi būti ratifikuotas Lietuvos Respublikos Seimo.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma nerengiama, vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276, 36 punktu.

Teisės aktų projektai buvo paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Visuomenė galėjo teikti pastabas ir pasiūlymus dėl Teisės aktų projektų 10 darbo dienų nuo jų paskelbimo. Visuomenės pastabų ar pasiūlymų negauta.

Teisės aktų projektai be pastabų buvo suderinti su Finansų, Energetikos ir Teisingumo ministerijomis. Ekonomikos ir inovacijų ministerija elektroniniu paštu informavo, kad pastabų neturi.

Priėmus teisės aktų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios teisės aktų nereikės. Teisės aktų projektai atitinka Vyriausybės programą. Teisės aktų projektai neapibrėžia sąvokų ar terminų, vertintinų Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo nustatyta tvarka.

Teisės aktų projektus parengė Užsienio reikalų ministerijos Tarptautinės teisės grupės (vadovė Ingrida Bačiulienė, tel. +370 706 529 10, el. p. ingrida.baciuliene@urm.lt) atašė Agnė Stankevičienė (tel. +370 706 524 84, el. p. agne.stankeviciene@urm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Įstatymo projektas, 1 lapas.
2. Nutarimo projektas, 1 lapas.
3. Dekreto projektas, 1 lapas.
4. Susitarimo tekstas lietuvių k., 16 lapų.
5. Susitarimo tekstas anglų k., 16 lapų.
6. Institucijų išvados, 8 lapai.

Užsienio reikalų ministras

Kęstutis Budrys

Agnė Stankevičienė, tel. +370 5 236 2484, el. p. agne.stankeviciene@urm.lt